

Резюме

Воронцова Е.А. Особенности судебного порядка защиты прав субъектов интеллектуальной собственности в сфере здравоохранения.

В статье проанализированы особенности судебного порядка защиты прав субъектов интеллектуальной собственности в сфере здравоохранения в контексте определения лиц, имеющих право на судебную защиту, и лиц, которым законом предоставлено право обращаться в суд в интересах других лиц. Статья содержит анализ определения содержания понятий «охраняемый законом интерес», «общественный интерес», «интерес государства и общества». Рассмотрены также прецеденты судебной практики национальных судов и Европейского суда по правам человека по решению судебных споров, возбужденных лицами, обращающимися в суд в интересах других лиц.

Ключевые слова: истец, охраняемый законом интерес, общественный интерес, интерес государства и общества, actio popularis.

Summary

Vorontsova K. Peculiarities of court order of defense of rights of intellectual property subjects in the health care sphere.

In this article the peculiarities of the court order of defense of rights of intellectual property subjects in the sphere of health care are analyzed in the context of determining the persons entitled to legal protection and those who were given the right to apply to court in the interests of other persons. The article contains the analysis of the content of several concepts – legally protected interest, public interest, state and society interest. The article examines the precedents of case laws of national courts and the European Court of Human Rights for the dispute resolution raised by persons who appeal to the court in the interests of other people.

Key words: claimant, interest protected by law, public interest, state and society interest, actio popularis.

УДК 347.91/95 (347.951.01)

К.І. ГИЧКА

Катерина Іванівна Гичка, здобувач Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

**ЗМІСТ СУДОВОГО РІШЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТІВ,
ЩО МАЮТЬ ЮРИДИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ**

Судові рішення відрізняються за своїм змістом та формою залежно від категорії справи, в якій вони прийняті. До прикладу, у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, суддя не вирішує спір про право між сторонами, а лише констатує наявність або відсутність факту, що зумовлює настання, зміну або припинення прав для заявника. Саме тому рішенням у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, притаманні певні особливості, які відрізняють їх від судових рішень, прийнятих в інших категоріях справ.

Дослідження особливостей судового рішення у справах про встановлення факту, що має юридичне значення, проводили Р.О. Гаврік, Д.Д. Луспенник, Ю.О. Підченко, В.В. Сердюк, С.Я. Фурса, О.М. Шиманович, О.В. Шамрай, М.М. Ясинок та ін. Проте проведені дослідження не розкривають у повному обсязі особливості змісту судового рішення у цій категорії справ, що й зумовлює **актуальність наукового дослідження**.

Метою цього наукового дослідження є встановлення особливостей змісту судового рішення у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, та розкриття основних помилок, які допускаються суддями при прийнятті рішень у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Як стверджує О.М. Шиманович, у рішенні відображається вся проведена судом діяльність з дослідження та оцінки доказів, із встановлення юридичних фактів, а також із застосування норм права до конкретних правовідносин та їхніх суб'єктів¹. Зміст судового рішення у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, чітко регламентований ст. 319 ЦПК України, яка передбачає, що у рішенні суду повинно бути зазначено відомості про факт, встановлений судом, мету його встановлення, а також докази, на підставі яких суд установив цей факт². Водночас судові рішення, яке ухвалене у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, повинно бути гранично повним,

ясним, чітким, ухваленим у порядку, встановленому ст. 259 ЦПК України, і обов'язково містити вступну, описову, мотивувальну та резолютивну частини, як це передбачено в ст. 265 ЦПК України. Зважаючи на вищевикладене, важливо проаналізувати зміст кожної окремої частини судового рішення у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Так, у **вступній частині судового рішення** зазначаються час і місце ухвалення рішення, найменування суду, що його ухвалив, прізвища та ініціали судді, інших учасників судового засідання, імена заявника та заінтересованих осіб, які брали участь у справі, предмет заявленої вимоги (зокрема, який факт підлягає встановленню в судовому засіданні) тощо. Ю.О. Підченко зазначає, що особливість змісту вступної частини рішення суду у справах окремого провадження полягає в її виключно інформативному характері³. Відповідно до постанови Пленуму ВСУ № 4 від 18 грудня 2009 р. «Про судові рішення у цивільній справі» у вступній частині будь-якого судового рішення вказуються всі ті особи, які згідно зі ст. 42 ЦПК України належать до складу осіб, які беруть участь у даній справі, а не лише ті, які фактично брали участь у розгляді справи⁴. Саме тому встановлення всіх заінтересованих осіб у справі про встановлення факту, що має юридичне значення, є дуже важливим, адже незалежно від їх безпосередньої участі у справі вони повинні бути повідомлені про розгляд відповідної справи і зазначені в судовому рішенні як особи, які мають потенційний інтерес у справі. Слід звернути увагу, що юридичний факт, який встановлюється в судовому порядку, у вступній частині судового рішення зазначається на підставі заявлених вимог, та законодавства, яке підлягає застосуванню у конкретній справі⁵.

Як справедливо підкреслюють Ю.О. Підченко та С.Я. Фурса, **описова частина рішення суду** є найбільш змістовно вагомою, адже містить короткий зміст суті вимог заявника, інформацію про суть правовідношення (юридичного факту), яке є предметом судового розгляду; доводи й заперечення осіб, які беруть участь у справі, щодо перспективи та правового підґрунтя розгляду справи у визначеному законом процесуальному порядку^{6,7}. С.Я. Фурса наголошує, що обставини справи підлягають викладенню в такому вигляді, як їх було описано в заяві або з урахуванням тих змін та уточнень, які заявник зробив у судовому засіданні. Особливість цієї частини судового рішення у справах про встановлення факту, що має юридичне значення, на думку С.Я. Фурси, полягає в тому, що в ній суд має вказати також мету встановлення юридичного факту і причини неможливості одержання або поновлення документів, які посвідчують цей факт. Слід підкреслити, що зазначення мети встановлення факту, що має юридичне значення, не перешкоджає заявнику на підставі цього рішення реалізувати суб'єктивні права для досягнення іншої мети⁸.

У **мотивувальній частині** судового рішення повинні бути зазначені обставини, які встановлені судом під час судового розгляду справи. У цій частині судового рішення суд також зазначає мотиви, із яких вважає встановленою наявність або відсутність обставин, якими обґрунтовувалися вимоги чи заперечення та мотиви, на підставі яких суд бере до уваги або відхиляє докази, що були досліджені під час судового розгляду тощо. У мотивувальній частині рішення повинні також міститись посилання на всі нормативно-правові акти (назва, стаття, її частина, абзац, пункт, підпункт), якими суд керувався під час розгляду справи, та на основі яких була вирішена справа по суті. Ю.О. Підченко також зазначає, що в необхідних випадках у мотивувальній частині судового рішення суд може вказати відповідну постанову Пленуму ВСУ з питання застосування законодавства під час вирішення цивільних справ⁹. Постанова Пленуму ВСУ від 18 грудня 2009 р. № 4 «Про судові рішення у цивільній справі» також передбачає, що у разі необхідності та для обґрунтування своєї позиції, суд може також зазначити положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, рішення Конституційного Суду України про офіційне тлумачення Конституції та законів України, рішення Європейського суду з прав людини, які підлягають застосуванню в даній справі¹⁰. Слід зазначити, що встановлюючи наявність або відсутність обставин, якими обґрунтовувалися вимоги чи заперечення, визнаючи одні та відхиляючи інші докази, суд повинен мотивувати свої дії та враховувати, що відповідно до постанови Пленуму ВСУ від 18 грудня 2009 р. № 4 «Про судові рішення у цивільній справі» доказування не може ґрунтуватися на припущеннях (ч. 6 ст. 81 ЦПК України). У мотивувальній частині рішення має міститися обґрунтування щодо кожного доводу сторін по суті позову (заяви), що є складовою вимогою ч. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Пояснення осіб, які беруть участь у справі, показання свідків, пояснення експерта, спеціаліста наводяться в рішенні суду від третьої особи¹¹.

Оскільки рішення суду є актом правосуддя, яким повністю вирішується справа по суті, його **резолютивна частина повинна містити** в собі вичерпні висновки, які впливають з установлених у мотивувальній частині фактичних обставин. У зв'язку з цим у резолютивній частині рішення суду слід чітко і ясно сформулювати, що саме ухвалив суд по всім заявленим вимогам (щодо всіх фактів) (зокрема, висновок суду про задоволення заяви або відмову в заяві повністю чи частково); хто, які конкретні дії і на користь кого повинен здійснити; який конкретний факт встановлений; у яких межах допускається негайне виконання рішення, коли суд зобов'язаний або вправі його допустити; строк і порядок набрання рішенням суду законної сили та його оскарження; чи є підстави для стягнення судових витрат, якщо це передбачено відповідними нормами ЦПК України тощо. Д.Д. Лупеник підкреслює, що при відмові в

задоволенні заяви необхідно чітко викласти у встановленні якого факту, що має юридичне значення, заявнику відмовлено¹². Слід підкреслити, що вирішуючи питання про наявність або відсутність тих чи інших юридичних фактів, суд у необхідних випадках може також зазначити в резолютивній частині про ті правові наслідки, які тягне за собою встановлення факту, що має юридичне значення. Варто проте зауважити, що суд не має права вирішувати питання про права та обов'язки осіб, не залучених до участі у справі, оскільки це є порушенням норм процесуального права, які тягнуть за собою безумовне скасування рішення суду. Пункт 18 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення» від 31 березня 1995 р. № 5 також передбачає, що під час ухвалення рішення у справах про встановлення фактів, які мають юридичне значення, суди повинні мати на увазі, що, відповідно до особливостей окремого провадження, правила статей ЦПК України про розподіл судових витрат і відшкодування витрат по оплаті допомоги адвоката в цих справах не застосовуються¹³. Отже, в резолютивній частині рішення у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, не вирішується питання про розподіл судових витрат.

Викладаючи судові рішення у зазначеній вище послідовності та враховуючи особливості формулювання кожної із частин судового рішення, суд при ухваленні рішення у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, повинен також враховувати те, що рішення має бути лаконічним, повним, граматично, логічно та семантично правильним. Слід погодитись із О.В. Шамрай, яка стверджує, що наявність помилок у судовому рішенні применшує повагу до судової влади та створює певний базис для недовіри стосовно компетенції суддів¹⁴. Саме тому важливо проаналізувати найбільш типові помилки, які допускають судді у судових рішеннях, з метою надання рекомендацій щодо їх уникнення у майбутньому.

Проаналізувавши судові рішення у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, можна виділити наступні помилки, які судді допускають при ухваленні рішень:

– **немотивованість судових рішень.** Рішення про встановлення юридичних фактів суди, як правило, ухвалюють без глибокої перевірки вимог заявника, заперечень заінтересованих осіб, без критичної оцінки доказів. Іноді рішення ухвалюються на підставі неперевіраних заяв заявників, за відсутності будь-яких доказів, які б підтверджували наявність юридичних фактів. До прикладу, Апеляційний суд Дніпропетровської області у справі № 205/2113/15-ц провадження № 22-ц/774/6759/15 звернув увагу на те, що суд першої інстанції проігнорував і не дав ніякої оцінки в оскаржуваному рішенні документам, наданим заявницею, а саме: довідці про присвоєння ідентифікаційного номера, за якою приватний нотаріус С.П. Базилев встановив особу ОСОБА_2 – покупця у договорі купівлі-продажу, факт належності якого заявниця просила встановити: виписці з домовою книги та довідці з місця проживання. Таким чином, на думку апеляційного суду, суд першої інстанції, всупереч вимогам ч.ч. 1.4 ст. 212. та п. 3 ст. 215 ЦПК України (редакція ЦПК України від 27 липня 2015 р.), в оскаржуваному рішенні не відобразив результати оцінки доказів, не навів жодних мотивів, з яких він відхилив докази належності правовстановлюючого документа, надані заявницею, у зв'язку з чим рішення можна вважати немотивованим та таким, що підлягає повному скасуванню¹⁵;

– **невстановлення всіх обставин справи.** Досить часто суди не з'ясовують, з якою метою заявнику необхідно встановити той чи інший юридичний факт, не вимагають від заявника письмових доказів про неможливість одержання документів, що підтверджують факт, іншим шляхом, чи про неможливість поновлення втраченого документа тощо. До прикладу, Апеляційний суд Запорізької області у справі № 22-1190-/11 встановив, що заявниця – ОСОБА_3 у заяві про встановлення факту її проживання у квартирі № 12 буд. № 119 по вул. Чарівній у м. Запоріжжі, у порушення вимог ст. 258 ЦПК України (ЦПК України в редакції від 2011 р.), не зазначила, з якою метою необхідно встановити факт проживання її у цій квартирі, а також про причини неможливості одержання відновлених документів, що посвідчують цей факт. Апеляційний суд зазначив, що відповідно до вимог ст. 259 ЦПК України у рішенні суду повинно бути зазначено відомості про факт, встановлений судом, мету його встановлення, а також докази, на підставі яких суд установив цей факт. Проте задовольняючи заяву ОСОБА_3 і встановлюючи факт її проживання у квартирі № 12 буд. № 119 по вул. Чарівній у м. Запоріжжі, суд першої інстанції не з'ясував і у порушення вимог ст. 259 ЦПК України не зазначив мету встановлення факту проживання заявниці у зазначеній квартирі. Саме тому рішення суду першої інстанції підлягає скасуванню з постановленням нового рішення, яким у задоволенні заяви належить відмовити¹⁶;

– **незалучення всіх заінтересованих осіб.** У судовій практиці мають місце випадки, коли суди не встановлюють осіб, заінтересованих у справі, а іноді і не викликають їх в судове засідання. У результаті порушення вимог цивільного процесуального законодавства в цій частині заінтересовані особи позбавлені права вступити у справу для захисту своїх прав та законних інтересів, що є безумовною підставою для скасування такого рішення за умови його апеляційного оскарження. До прикладу, Апеляційний суд Харківської області у справі № 643/15639/16-ц, провадження № 22-ц/790/4858/17, скасував рішення суду першої інстанції у зв'язку з тим, що той не залучив всіх заінтересованих осіб до розгляду справи. У судовому засіданні було встановлено, що ОСОБА_1 звернулась до суду з заявою про встановлення

факту постійного проживання із спадкодавцем, заінтересована особа – Одинадцята Харківська державна нотаріальна контора. Апеляційну скаргу подала Харківська міська рада, яка зазначала, що рішення суду першої інстанції підлягає скасуванню з огляду на те, що у справі вбачається спір про право, та їх не було залучено до судового розгляду судової справи. Погоджуючись із вимогами апелянта, Апеляційний суд Харківської області зазначив, що рішення суду є незаконним та необґрунтованим, а отже підлягає скасуванню з огляду на наступне. Задовольняючи заяву ОСОБА_1 суд першої інстанції виходив із тих обставин, що до участі у справі залучено належну заінтересовану особу і надано достатньо доказів для задоволення заяви. Проте Одинадцята Харківська державна нотаріальна контора заінтересованою особою у цій справі не є, оскільки їх інтереси це не зачіпає. Відповідно до п. 24 постанови Пленуму Верховного Суду України № 7 від 30 травня 2008 р. «Про судову практику у справах про спадкування» відповідачами у такій справі є спадкоємці, які прийняли спадщину. При відсутності інших спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини, а також відмови від її прийняття відповідачами є територіальні громади в особі відповідних органів місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини. Отже, заінтересованою особою у цій справі була Харківська міська рада. Окрім того, суд першої інстанції не врахував, що з відповіді Одинадцятої Харківської державної нотаріальної контори вбачається, що в матеріалах спадкової справи знаходиться примірник заповіту від імені ОСОБА_2 на ім'я ОСОБА_4, посвідченого 5 травня 2009 року. Звідси також випливає, що до участі у справі слід також було залучити як заінтересовану особу, спадкоємця за цим заповітом. Зважаючи також на те, що у цій справі вбачався спір про право, рішення суду першої інстанції було скасоване, а апеляційна скарга повністю задоволена¹⁷;

– **встановлення фактів, які не мають юридичного значення, або не підвідомчі суду.** Продовжують мати місце випадки прийняття судами заяв про встановлення фактів, віднесених до компетенції інших органів і не підвідомчих суду, таких як: факт належності паспорта, атестата, військового квитка, посвідчення потерпілого від наслідків аварії на ЧАЕС, свідоцтв, що видаються органами ДРАЦС, встановлення дати народження та ін. До прикладу, Біловодський районний суд Луганської області у судовому рішенні від 12 лютого 2016 р. у справі № 408/57/16-ц, провадження № 2-о/408/23/16 встановив факт, що атестат № 7289 про закінчення Біловодського сільського професійно-технічного училища № 5, виданий 17 липня 1974 р. в російському написанні на ім'я ОСОБА_2, належить ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1¹⁸. Щодо цих документів, законодавством передбачений окремий порядок їх відновлення або виправлення помилок, саме тому факти належності цих документів, або факти невідповідності даних у одному із перелічених документів та паспорті не можуть бути встановлені у суді. До прикладу, Апеляційний суд Житомирської області у справі № 290/412/17 зазначив, що рішення Романівського районного суду Житомирської області від 27 липня 2017 р., яким було встановлено факт належності трудової книжки, підлягає скасуванню, зважаючи на те, що суд не звернув уваги, що чинним законодавством передбачений інший порядок встановлення наявного стажу роботи, зокрема Порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 р. № 637¹⁹;

– **формулювання резолютивної частини рішення.** Для того, щоб судові рішення виконало свою функцію захисту невизнаних прав, воно повинно містити чіткі формулювання, що є визначальним саме для резолютивної частини рішення суду, у якій містяться відомості щодо вирішення цивільної справи по суті. Проте резолютивні частини рішень у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, часто викладаються так, що органи ДРАЦС не можуть зареєструвати встановлений факт внаслідок відсутності необхідних відомостей і тому порушують питання про роз'яснення рішень. Так, часто в резолютивних частинах рішень судів про встановлення факту батьківства, визнання батьківства не зазначається дата та місце реєстрації народження дитини, місце реєстрації та номер актового запису, до якого необхідно буде вносити відомості про батька дитини на підставі судового рішення. На це, до речі, звертає увагу судів і Пленум Верховного Суду України у п. 9 постанови № 3 від 15 травня 2006 р. «Про застосування судами окремих норм Сімейного кодексу України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів»²⁰. Окрім того, часом із судових рішень взагалі не зрозуміло, який саме факт був встановлений. Так, Дарницький районний суд м. Києва у справі № 753/1666/16-ц, провадження № 2-о/753/97/16 встановив факт спорідненості (материнства) ОСОБА_2, ІНФОРМАЦІЯ_3, уродженки смт Куликівка, Куликівського району, Чернігівської області, (реєстраційний номер облікової картки платника податків НОМЕР_1) як матері її неповнолітньої доньки ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_5, уродженки м. Волгоград, Російської Федерації. У порядку окремого провадження може бути встановлений факт материнства, а факт спорідненості не зумовлює настання жодних юридичних наслідків, оскільки жодна норма матеріального права не пов'язує із цим фактом певні юридичні наслідки. Як наслідок, таке судові рішення буде складно виконати через невдале формулювання резолютивної частини²¹.

Слід також зауважити, що в судових рішеннях, у тому числі в протоколах судових засідань (журналах судових засідань) заявники та заінтересовані особи неправильно іменуються «позивачами» та «відповідачами», проте ці помилки не є підставою для скасування судових рішень.

Проводячи Узагальнення практики розгляду судами Житомирської області цивільних справ за заявами про встановлення фактів, що мають юридичне значення, суддя судової палати в цивільних справах К.С. Франовська дійшла висновку, що помилки в судових рішеннях, як правило, зумовлені суб'єктивними (необізнаністю із чинним законодавством та судовою практикою, формальним підходом до вирішення заяв, поспішністю у їх розгляді) та/або об'єктивними причинами (недостатність юридичної літератури за темою, відсутність узагальнень судової практики судів вищої ланки, об'ємність нормативної бази, до якої включено чимало нормативних документів, які прийняті понад 40–50 років тому, але є чинними на даний час), які не можна залишити поза увагою²². У зв'язку з цим хотілося б зазначити, що для подальшого уникнення подібних помилок слід опрацювати судову практику у справах про встановлення фактів, які мають юридичне значення, з метою прийняття певних рекомендацій щодо порядку розгляду та прийняття рішень у цій категорії справ. На сьогодні судді при розгляді справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення, та прийнятті рішень у цій категорії справ керуються постановою Пленуму ВСУ № 5 від 31 березня 1995 р., яка, на нашу думку, давно є застарілою та потребує перегляду.

На основі вищевикладеного можна зробити наступні **висновки**. Рішення у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, є особливим актом правосуддя, актом застосування права, за допомогою якого знаходять своє визнання фактичні життєві обставини, що мають юридичне значення для заявника, а саме зумовлюють виникнення, зміну чи припинення правовідносин для заявника. При прийнятті рішення у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, суд повинен враховувати особливості юридичного факту, що підлягає встановленню, мету його встановлення, його значимість для заявника тощо. Судам слід звертати увагу на особливості формулювання кожної частини судового рішення у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, оскільки правильність їх формулювання, впливає на законність та обґрунтованість судового рішення в цілому. Для уникнення помилок у судових рішеннях слід напрацювати загальні рекомендації, які могли б використовувати судді при ухваленні рішень у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

¹ Шиманович О.М. Поняття, види та роль судових рішень у захисті прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства і держави / О.М. Шиманович // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2004. – № 60–62. – С. 139. – (Серія «Юридичні науки»).

² Цивільний процесуальний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 22.08.2018).

³ Підченко О.Ю. Загальна характеристика рішень суду, ухвалених у справах окремого провадження / О.Ю. Підченко : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lj.kherson.ua/2015/pravo06/part_1/28.pdf (дата звернення: 12.08.2018).

⁴ Цивільний процесуальний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 22.08.2018).

⁵ Підченко О.Ю. Загальна характеристика рішень суду, ухвалених у справах окремого провадження / О.Ю. Підченко : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lj.kherson.ua/2015/pravo06/part_1/28.pdf (дата звернення: 12.08.2018).

⁶ Там само.

⁷ Фурса С.Я. Окреме провадження у цивільному процесі України : навч. посіб. / С.Я. Фурса. – К., 1999. – С. 153.

⁸ Там само.

⁹ Підченко О.Ю. Загальна характеристика рішень суду, ухвалених у справах окремого провадження / О.Ю. Підченко : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lj.kherson.ua/2015/pravo06/part_1/28.pdf (дата звернення: 12.08.2018).

¹⁰ Про судові рішення у цивільній справі : постанова Пленуму ВСУ від 18 грудня 2009 р. № 14 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-09> (дата звернення: 12.08.2018).

¹¹ Там само.

¹² Балюк М.І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях). Коментарії, рекомендації, пропозиції / М.І. Балюк, Д.Д. Луспенник. – Х., 2008. – С. 429.

¹³ Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення : постанова Пленуму ВСУ № 5 від 31 березня 1995 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-95> (дата звернення: 12.08.2018).

¹⁴ Шамрай О.В. Організаційно-правові основи написання судових рішень / О. Шамрай // Слово Національної школи суддів України. – 2013. – № 3. – С. 93–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2013_3_14 (дата звернення 12.08.2018).

¹⁵ Рішення Апеляційного суду Дніпропетровської області : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/47766476> (дата звернення 12.08.2018).

¹⁶ Рішення Апеляційного суду Запорізької області : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/15731432> (дата звернення: 12.08.2018).

¹⁷ Рішення Апеляційного суду Харківської області : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68124411> (дата звернення: 12.08.2018).

¹⁸ Рішення Біловодського районного суду Луганської області : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55741363> (дата звернення 12.08.2018).

¹⁹ Рішення Апеляційного суду Житомирської області : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69046887> (дата звернення 12.08.2018).

²⁰ Судова практика розгляду справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення // Вісник Верховного суду України. – 2012. – № 8 (144). – С. 17–33 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/bf6d73f036e8a1e0c22580c700562922/\\$FILE/Visnyk_08_2012.pdf](http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/bf6d73f036e8a1e0c22580c700562922/$FILE/Visnyk_08_2012.pdf) (дата звернення: 12.08.2018).

²¹ Рішення Біловодського районного суду Луганської області : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55741363> (дата звернення: 12.08.2018).

²² Узагальнення практики розгляду судами Житомирської області цивільних справ за заявами про встановлення фактів, що мають юридичне значення та методика розгляду справ даної категорії : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://notariat.zt.ua/franovsky.php#8> (дата звернення: 12.08.2018).

Резюме

Гичка К.І. Зміст судового рішення у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Стаття висвітлює особливості змісту рішення у справах, про встановлення фактів, що мають юридичне значення. Автор розкриває основні аспекти формулювання частин рішень у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення. На основі аналізу особливостей змісту та формулювання рішень у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення, та матеріалів судової практики у статті також звертається увага на найбільш типові помилки, які допускаються судьями при ухваленні судових рішень у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Ключові слова: судові рішення, факт, що має юридичне значення, справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення, зміст судового рішення, судова помилка.

Резюме

Гичка К.І. Содержание судебного решения по делам об установлении фактов, имеющих юридическое значение.

Статья освещает особенности содержания решения по делам об установлении фактов, имеющих юридическое значение. Автор раскрывает основные аспекты формулировки частей решений по делам об установлении фактов, имеющих юридическое значение. На основе анализа особенностей содержания и формулировки решений по делам об установлении фактов, имеющих юридическое значение, и материалов судебной практики в статье также обращается внимание на наиболее типичные ошибки, допускаемые судьями при принятии судебных решений по делам об установлении фактов, имеющих юридическое значение.

Ключевые слова: судебное решение, факт, имеющий юридическое значение, дела об установлении фактов, имеющих юридическое значение, содержание судебного решения, судебная ошибка.

Summary

Gychka K. The content of judgment in cases of establishing of facts, which have legal significance.

The scientific paper describes features of the contents of the decision in cases of the establishing of fact, which have a legal significance. The author reveals the peculiarities of the formulation of parts of decisions in cases of the establishing of fact, which have a legal significance. On the basis of the analysis of the features of the content and the formulation of decisions in cases of the establishing of fact, which have a legal significance, and materials of judicial practice, in the article is also paid an attention to the most typical mistakes, made by judges during the judgments making process in cases on establishing facts, having legal value.

Key words: judgment, fact of legal significance, cases on the establishing of facts, which have legal significance, the content of the court decision, judicial mistake.